

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

12. De gratiæ divisionibus. Tres divisiones gratiæ afferuntur. Quid sit gratia præveniens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT XII.

De gratia Diuisionibus.

Tres diuisiones gratiæ afferuntur. Quid sit gratia præueniens.

POSTquam de gratiæ natura satis superque differuimus, superest ut de eius diuisionibus pauca dicamus. Nam & in illis intelligendis non mediocriter à vera sancti Augustini mente plerique Scholastici discesserunt.

De illa igitur capitali diuisione, qua gratia à recentioribus dividitur in *sufficientem* & *efficacem* nihil est quod uberius hic dicamus, cum abunde in superioribus explicata sit. Dividitur igitur ulterius gratia in *præuenientem* & *subsequentem*; itemque in *operantem* & *cooperantem*; denique in *excitantem* & *adiuantem*. Omnes istas diuisiones Augustinus ex Scripturis haustas tradidit, vel certe vestigia quædam earum expressit. Sed, ut dixi, plerique recentiores magis attenti, quid istis nominibus, solum philosophiæ suæ sequendo, significari oportune possit, quam quid eis Augustinus ac discipuli ejus Prosper & Fulgentius significarint, mentem eorum nullo modo allecuti sunt.

Itaque in explicanda vocabulorum istorum significatione non conveniunt. Aliud enim divus Thomas cum suis sectatoribus, aliud Vega, aliud Gregorius Ariminensis, aliud alij volunt. De quibus non est necesse per singula discurrere. Plerique tamen eo redeunt ut velint gratiam esse quosdam indeliberatos intellectus & voluntatis motus, quibus potentia voluntatis quasi dormiens excitatur ut in actum furgat, & ita prævenitur. Motus istos dicunt non esse liberos, quos Deus in ipsa voluntate non libere, sed physice tamen concurrente operatur. Talibus motibus voluntas molitur & allicitur & roboratur; ut ijs consentiendo libere velit, consentiat, atque operetur supernaturaliter bonum. Vocantur igitur isti motus gratia *operans*; inquit, quia Deus eam in nobis sine nobis libere cooperantibus operatur, vel certe, quia per eam Deus solus operatur in nobis ut velimus; sine nobis videlicet libere cooperantibus. Eadem vocatur *excitans* quia excitat voluntatem ad volendum vel agendum; itemque *præueniens*, quia prævenit nostrum liberum consensum. Cum vero cooperatio & adiutorium gratiæ, juxta notissimam Etymologiam, dicat simultaneam quandam conjunctionem gratiæ & voluntatis in eandem actionem ad quam cooperantur; ita ut non una antecedit vel impellat, sed simul operentur, hinc gratia *cooperans* est illa quæ voluntatem accedendo ei jam libere consentienti cooperatur. Eodem sensu eadem

A *adiuvans* dicitur, quia adjuvat infirmitatem voluntatis respectu supernaturalis operis: eadem & *concomitans* dicitur respectu consensu, quia consensum liberum comitatur, nos ad illum præstandum adjuvando: *subsequens* vero respectu prioris gratiæ quatenus prævenientem sequitur. Nec vero solum gratia operans & excitans & præueniens, juxta illos auctores, eadem omnino diversè solum consideratione gratia est (sicut etiam cooperans, concomitans, adjuvans, & subsequens;) sed etiam operans & cooperans, excitans & adjuvans, præueniens & subsequens eadem sunt inter se. Nam idem vitalis intellectus & voluntatis motus, qui voluntatem excitat, consensumque prævenit, simul in consensum liberum voluntatis influendo cooperatur voluntati, eamque ad consentiendum & volendum & agendum adjuvat. Ita fere de gratijs istis multi recentiores, quamvis in nonnullis parvi momenti quidam ab alijs discrepent.

B Sed ista gratiarum istarum explicatio, sive in re ipsa vera sit, sive non, ab Augustini mente ac discipulorum ejus longe discrepat. Quod ut planissime intelligatur, initium ab illa celebri diuisione sumemus, qua gratia dividitur in *præuenientem* & *subsequentem*.

Præueniens igitur, & subsequens nomina respectiva sunt; quorum terminus est, non gratia, quasi una gratia aliam præveniret aut subsequi diceretur, sed actus voluntatis. Præueniens enim dicitur, quia prævenit omnem omnino etiam primum bonum voluntatis humanæ motum; subsequens, quia bonum voluntatis humanæ motum sequitur. Motum intelligo liberum voluntatis consensum quod aliquid præterit homo à Deo sive de congruo, sive de condigno promeretur: Primum autem, quem nullus omnino præcesserit, sed quo incipit homo mutari ex malo in bonum. Est enim sumpta illa diuisione, non ab illa metaphysica speculatione, qua gratia intelligitur excitare potentiam voluntatis ad quoscumque consensu liberos per totam vitam hominis, & voluntati consentienti volentique adjuvando cooperari, sed ab illa celeberrima controversia, ad fidem Catholicam pertinente, maximeque qua Pelagiani & Semi-Pelagiani Ecclesiam ac defensores ejus fatigarunt, utrum voluntas per se incipiat operari bonum; ita ut gratia subsequatur motum bonum voluntatis, quod ipsa sibi gratiam promeretur ac parit; an vero è contrario gratia præcedat omnem bonum motum voluntatis, fidei, spei, orationis, dilectionis

Videndum
Franc. Suarez.
lib. 3. de
concordia c. 5.
Vasquez 2.2.
disp. 185. c. 9.

tionis, ita ut hæc omnia Dei gratia in voluntate operetur. Nam istis aut similibus verbis Augustinus cardinem controverſie ſubinde exprimit, ſive quaſtionem proponendo, ut quando dicit Vitali qui Semi-Pelagiano errore tenebatur: *Recognosce me, ut puto, in ijs que nos ſere dixi, non omnia que ad fidem Catholicam pertinent commemorare voluiſſe, ſed ea tantum que ad iſtam, qua inter nos agitur de Dei gratia quaſtionem, utrum præcedat hæc gratia, an ſubſequatur hominis voluntas; hoc eſt, ut planius id eloquar, utrum ideo nobis datur quia volumus, an per ipſam etiam hoc Deus efficiat ut velimus. Sive quaſtionem veritatis erucendæ cauſa ventilando, ut quando dicit: *Quomodo voluntatis humane meritum ſequitur gratia, cum datur & parvulis, qui hoc nondum poſſunt velle ſeu nolle? Quomodo gratiam vel in maioribus dicuntur præcedere merita voluntatis, ſi gratia, ut vera ſit gratia, non ſecundum merita noſtra datur? Et ruruſum inferius: Quomodo Deus exſpectat voluntates hominum, ut præveniant eum, quibus det gratiam, cum gratia eſt non immerito agamus de ijs, quibus non eſt credentibus & eius doctrinam volente impia perſequentibus MISERICORDIAM PRÆROGAVIT, eoſque ad ſeipſum omnipotentiffima facultate converſit, ac volentes ex nolentibus fecit? Sive quaſtionem conſtituta veritate abſolvendo, ut quando concludit: *Nempe manifeſtum eſt, ex illis duodecim ſententijs quas pertinere ad Catholicam fidem negare non ſiveris, non ſolum omnibus, ſed etiam ſingulis id conſtat, ut conſtituatur gratia Dei PRÆVENIRI hominum voluntates & per hæc eas potius præparari, quam propter earum meritum dari. Et ruruſum paulo poſt luculentiffimè: Hæc & alia teſtimonia divina aſtendunt, Deum gratia ſua auferre infidelibus cor lapideum, & PRÆVENIRE in hominibus bonarum merita voluntatum, ita ut voluntas per ANTECEDENTEM gratiam præparetur, non ut gratia merito voluntatis ANTECEDENTE donetur. Et in fine tandem Epistoſæ: Si ſentis ut que conſentis, debere nos etiam Deo agere gratias, ac ſolere pro talibus, quod ad fidem eius doctrinamque converſi volentes ex nolentibus ſunt, oportet ſine dubitatione fatuari, voluntates hominum Dei gratia PRÆVENIRI, & ut bonum velint homines, quod nolent: Deum facere qui rogatur ut faciat.***

Ex quibus proſecto maniſteſtiſſimè conſtat, quando de præveniente gratia & ſubſequenti diſputatur, non hic quaeri, utrum gratia potentiam voluntatis in operibus quibusque bonis quaſi exiſtendo præcedat, cum qua deinde in actum inſuat, ſed iſtud, utrum gratia præcedat omnes actus bonos voluntatis, etiam primum illum quo incipit ex nolente velle bonum, an è contrario bonus aliquis motus voluntatis præcedat gratiam, ita ut eam gratia veluti merces meriti illius ſubſequatur. Non enim vocatur gratia præveniens reſpectu bonorum operum que juſtificat per totam vitam operantur, quamvis ad ea voluntatem excitet, ſed tantum reſpectu illius mutationis ex mala in bonum, per quam incipit juſtificari, hoc eſt, ex nolente volens, ex averſa converſa, ex iniuſta juſta fieri: reſpectu vero operum jam à

A credente ac diligente profluentium gratia vocatur ſubſequent, quia ſequitur meritum jam converſæ & juſtificatæ voluntatis. Hanc eſſe veriſſimam & genuinam intelligentiam gratiæ prævenientis & ſubſequentis, prout de illis Augustinus ac discipuli ejus & Eccleſia, ipſæque adeo Scripturæ ſacræ, unde eas deprompſerunt, locuti ſunt, ex multis indicijs atque locis apertiſſimum eſt. Nec enim aliud ſibi vult cum in Epistoſa ad Vitalem ſcribit: *Qui- bus commendatur vera Dei gratia, hoc eſt quæ non ſecundum merita noſtra datur, ſed dat merita ipſa cum datur, quæ PRÆVENIT hominis voluntatem bonam, id eſt, volitionem ejus bonam, nec eam cuiuſquam invenit in corde ſed facit. Nec aliud cum libro ſecundo ad Bonificium probat primam boni cupiditatem, hoc eſt, etiam initium charitatis ſeu bonæ voluntatis eſſe nobis ex Deo præveniente voluntatem: Avertat enim Deus hanc amentiam ut in donis ejus nos priores faciamur, poſteriores ipſum, quoniam miſericordia eius PRÆVENIET ME. Et ipſe eſt, cui ſideliter veraciterque cantatur: Quoniam PRÆVENISTI eum in benedictionis dulcedinis, Et quid hic apertius intelligitur, quam ipſa de qua loquimur cupiditas boni? Tunc enim bonum contempſiſſe incipit, quando dulceſcere cœperit. Ergo benedictio dulcedinis eſt gratia Dei, qua ſit nobis ut nos alectet, & cupiamus, hoc eſt, amemus, quod præcipit nobis, in qua ſi nos non PRÆVENIT Deus, non ſolum non perſicitur, ſed nec inchoatur ex nobis. Si enim ſine illo nihil poſſumus facere, proſecto nec incipere nec perſicere; quia ut INCIPIAMVS DICTVM EST, MISERICORDIA EIVS PRÆVENIET ME; ut perſicimus dictum eſt, MISERICORDIA EIVS SUBSEQVETVR ME. Et nec aliud libro primo contra Iulianum operis imperſecti: Gratia quippe hominem præveni, ut diligat Deum, qua dilectione operetur bona. Quod & Ioannes Apoſtolus apertiſſime oſtendit, ubi ait: Nos diligimus, quoniam PRIOR dilexit nos. Non ergo diligimus, quia dileximus, ſed quia dilecti ſumus diligimus. Hoc eſt, non nos prævenimus noſtra dilectione gratiam Dei, ſed gratia Dei prævenit dilectionem noſtram. Et in eodem libro iterum: Si non PRÆVENIT gratia voluntatem ſeu volitionem ut operetur eam, ſed prius exiſtenti voluntati, id eſt volitioni, gratia cooperatur, quomodo verum eſt Deus in nobis operatur & velle? Quomodo præparatur voluntas à Domino? Nec aliud in Enchiridio ad Laurentium: Præcedit enim bona voluntas, id eſt volitio hominis multa Dei dona, ſed non omnia: quæ autem non præcedit ipſa, in eis eſt & ipſa. Nam utrumque legitur in ſanctis eloquijs, & miſericordia eius PRÆVENIET ME, & miſericordia eius ſubſequetur me. Nolentem prævenit, ut velit, volentem ſubſequitur ne fruſtra velit. Cur enim admonemur orare pro inimicis noſtris, utique nolentibus pie vivere, niſi Deus in illis operetur ut velint? Item cur admonemur petere ut accipiamus, niſi ut ab illo fiat quod volumus, à quo factum eſt ut velimus. Oramus ergo pro inimicis noſtris, ut miſericordia Dei præveniat eos, ſicut prævenit & nos, antequam videlicet ullo bono voluntatis motu nos præveniſſimè Deum; oramus autem pro nobis ut miſericordia eius ſubſe-*

Epistoſ. ad Vitalem
Lib. 2. ad Bonif. c. 9.
Lib. 2. cont. Iul. operis imp. f. 135.
ibid. f. 146.
Enchir. c. 3.

Pelagianos ei fuisse controversiam, in precedenti-
 bus abunde manifestat: Cum ergo fides imperat
 iustificacionem non gratiam Dei aliquid meriti
 PRÆCEDIT humani; sed ipsa gratia meretur au-
 geri, ut aucta mereatur perfecti, comitante, hoc est,
 sequente, non ducente, pedessequa non prævia
 voluntate. Vnde ille qui dixit: Fortunam meam
 ad te custodiam, causamque reddidit dicens,
 quoniam Deus susceptor meus es: tanquam requi-
 rens, quibus id meriti fuerit consecutus, nihilque
 in se inueniens ANTE GRATIAM DEI;
 Deus meus, inquit, misericordia eius PRÆVE-
 NIET ME. Et quid istud? Quantumcumque,
 inquit, cogitavero antecedentia merita mea miseri-
 cordia eius prævenit me. Et inferius in eadem
 Epistola: Sive sit gratia qua iustificatur impij, de
 qua nobis dubitare fas non est, sive ut quidam volunt
 (Pelagianj) semper PRÆCEDAT liberum
 arbitrium, cuius meritum sequatur poena vel præ-
 mium. Et eundem Pelagianum sensum exclu-
 dens cum contra Vitalem scriberet: A Domino
 gressus hominis diriguntur & viam eius volet: non di-
 xit, & viam eius dixerit aut teneat, aut ambulabit,
 aut aliquid huiusmodi, quod possit dicere, à Domino
 quidem dari, sed homini iam volenti, ut scilicet bene-
 ficiam Dei, quo gressus hominis dirigit, ut viam eius
 ducat, teneat, gradiatur, sua homo voluntate PRÆ-
 CEDAT, & hoc Dei donum sua homo voluntate mere-
 reatur; sed ideo dicitur à DOMINO gressus hominis di-
 riguntur & viam eius volet, ut intelligamus ipsam
 voluntatem bonam qua incipimus vere credere, quo-
 niam Dei via, quid est nisi fides recta, illius esse donum
 qui gressus nostros propterea dirigit primum ut velti-
 mus. Et in libro ad Bonifacium: Isti enim volunt
 in homine ab ipso domine incipere cupiditatem boni,
 id est, primam bonam voluntatem, ut huius ce-
 pti meritum etiam percipiendi GRATIA CONSE-
 QUATUR. Et inferius adhuc: Hoc ita dicunt vel-
 ut homo a seipso sine adiutorio Dei habeat propositum
 bonum studium, virtutis quo merito PRÆCEDI-
 TE dignus sit adiutori Dei gratia subsequente. Et
 iterum paulo post coram harethi juglans:
 Homines autem propositum bonum adiuvat quidem
 SUBSEQUENS GRATIA, sed nec ipsam esset nisi
 PRÆCIDERET GRATIA. Et lib. 4. ad eundem
 Bonifacium: Sic enim volunt intelligi quod dictum
 est: Si volueritis & audieritis me, tanquam in ipsa
 PRÆCEDENTE VOLUNTATE sit CONSEQUEN-
 TIS meritum gratia, ac sic gratia iam non sit gratius,
 que non est gratia cum reddatur debita. Si autem sic
 intelligeret, quod dictum est, si volueritis, ut etiam
 ipsam bonam voluntatem illam preparare confiteren-
 tur, de quo scriptum est, Preparatur voluntas à Do-
 mino, tanquam Catholici uterentur hoc testimonio.
 Vnde mox eis vere gratiæ puritatem tradendo
 subtexit: sed intelligerent & confiterentur etiam
 ipsum bonum propositum, quod CONSEQUENS
 adiuvat gratia, non esse potuisse in homine, si non
 PRÆCIDERET gratia. Quomodo enim est hominis
 bonum propositum sine miserante PRIUS DOMINO?
 Cum ipsa sit bona voluntas quo preparatur à Domi-
 no? Itaque paucis interiectis cum Pelagianj
 faterentur bonum propositum iam ab homine
 inchoatum, Dei Gratia adiuvari, quibus ver-
 bis consequentem gratiam satis aperte fateban-

tur, non esse hoc satis ad vere gratiæ confes-
 sionem, qua etiam ipsum bonum propositum
 prævenit gratia non dubitamus, ostendit: Ve-
 rantamen in omnibus que quisque agit secundum
 Deum, misericordia eius PRÆVENIT EVM. Quod
 isti nolunt, quia non esse Catholici, sed Pelagianj vo-
 lunt. Multum enim delectat impietatem superbiam, ut
 etiam id quod cogitur consisti à Domino datum non
 sibi donatum videatur esse, sed redditum: ut scilicet
 filij perditionis non promissionis ipsi credantur se bonos
 fecisse, videlicet primam ex se proterendo bo-
 nam voluntatem atque propositum, & Deus iam
 bonis à seipsis effectus, pro isto eorum opere debitum
 premium reddidisse. Quod mox divinæ gratiæ
 prævenienti capitaliter inimicum esse declarat:
 Quid rem. nisi pell. mortuus, unde perit inflari, &
 deliquit, quando gloriatur, in Domino gloriari.
 Quid ei veniunt, quando quecumque dixerit se fecisse,
 ut eo PRÆCEDENTE hominis merito ab homine
 exorto Deus SUBSEQUENTER faciat, quo dignus
 est homo, respondetur, reclamant, contradicunt. Ego
 facio sed propter nomen meum sanctum, non propter
 vos ego facio, dicit Dominus. Nihil sic everit Pela-
 gianos dicentes gratiam Dei secundum merita nostra
 dari. Itaque istius erroris fallitatem merita-
 que quælibet ex homine pullulantiæ præve-
 nientis gratiæ sinceritate & profunditate de-
 struens: Nos quidem ambulamus, verum est; nos
 observamus, nos facimus; sed ille facit ut ambule-
 mus, ut observemus, ut faciamus. Hæc est gratia
 Dei bonos faciens nos, hæc misericordia PRÆ-
 VENIENS nos. Et quia error ille Pelagianus;
 quo prævenientem gratiam, reuera
 consequente, destruebant, Semi-Pelagianor-
 um postea peculiaris & proprius fuit, ut qui
 libentissime gratiam ad opera bona fateban-
 tur, dummodo consequeretur ipsa fides ac
 voluntatem suam bonam quam à scriptis in-
 choari sentiebant, hinc eum eodem modo Au-
 gustinus luculentissime scilicet prævenientis
 gratiæ puritate subvertit. Quod quia operæ
 pretium ex ipso fonte intelligere, totus locus
 quo admodum clarè & præclarè veritas ista
 traditur; ex libro de Dono perseverantiæ
 ascendendus est: A Pelagianorum porro hæretica
 perversitate tantum isti remoti sunt, Massilienses,
 propter quos hæc agimus, ut licet nondum velint fa-
 teri prædestinatos esse, qui per gratiam Dei sunt obe-
 dientes, videlicet per fidem obedientiam prædi-
 cationi, atque permanent, iam tamen fateantur
 quod eorum PRÆVENIAT voluntatem, nempe ad
 bene operandum, quibus datur hæc gratia. Ideo
 usque ne non gratia dari creatur gratia, sicut ve-
 rus loquitur, sed potius secundum PRÆCE-
 DENTIS merita voluntatis, sicut contra verita-
 tem Pelagianus error obloquitur. PRÆVENIT ergo
 & sic in gratia: alioquin si eam fides, ab homine
 scilicet, exorta PRÆVENIT, procul dubio prævenit
 & voluntas, id est, volitio, quoniam fides sine vo-
 luntate non potest esse. Si autem gratia PRÆVENIT
 fidem, quoniam prævenit voluntatem profectio PRÆ-
 VENIT omnem obedientiam, PRÆVENIT etiam
 charitatem, qua una Deo veratur & suaviter obedi-
 tur, & hæc omnia gratis in eo cui datur, & cuius hæc
 omnia PRÆVENIT, operatur.

lib. 2 ad Bonif. c. 6.

lib. 10.

Ibid.

lib. de dono persever. c. 16.

Quae quidem tam prolixè accersita & in unum locum digerenda censuit, ut cuilibet in Augustini scriptis minus versato ad oculum claresceret, certissimum esse quod diximus. Nempe veram gratiam prævenientem non esse quamlibet gratiam, qua potentia voluntatis ad opera sua bona prævenitur, sed illam qua Deus prævenit omnia merita nostra bona, sive omnem etiam primum voluntatis motum bonum, utpote qua ex nolente volentem facit, qua voluntas hominis præparatur ac datur, qua Deus in homine operatur ac velle, qua hominis voluntas primo eruitur ex potestate tenebrarum, & convertitur in Deum vivum, qua denique incipit credere veritati. Nam ut Augustinus docet, ubi est initium fidei, est etiam initium bonæ, hoc est, præ voluntatis: quod Pelagiani maximeque Semi-Pelagiani volebant esse beneficium prævenientis gratiæ, sed humanæ voluntatis officium. Adversus istum enim errorem militat gratia præveniens, sicut adversus illum, qui opera bona fidem sequentia soli humanæ voluntatis arbitrio tribuunt, gratia quam consequentem Scripturæ & Patres dicunt.

Epist. 107. ad V. italem.

Handwritten marginal notes in Latin script, including the name 'L. VAN DER ...'.

subinde Augustinus gratiam prævenienti tribuit, quod nos justificat, seu iustos & bonos faciat. Nam apud Augustinum sexcentis locis justificari & bonum fieri, non ita accipitur, ut jam vulgò solet, ut sit idem quod perfectæ peccatorum omnium remissione mundari; sed ut idem sit quod quoquo modo à voluntatis malitia & perversitate mutari; quod etiam fit per quemcunque etiam primum motum quantumcunque exiguum bonæ seu piæ voluntatis. Nimirum quia vera illa & perfectæ iustitia, à bona voluntate & fide ei conjuncta sumit initium, juxta illud ejusdem Augustini: *Restatigitur ut ipsam fidem, unde omni iustitia sumit initium, non humano tribuamus arbitrio, sed gratium donum esse fateamur, si veram gratiam, id est, sine meritis cogitamus: ut merito justificari, hoc est, iustus & bonus fieri saltem inchoatè dici debeat, quisquis per prævenientem gratiam; & in iusta & mala voluntate convertitur. Gratia vero justificans istâ consideratione non est gratia habitualis aut remissio peccatorum, sed gratia potius actualis effectivè justificans non formaliter, quomodo innumeris locis ab Augustino accipitur, prout & recentiores aliqui advertunt.*

Epist. 107.

Lib. de spir. & lit. sc. p. 109. V. 13. D. 13. c. 1. 1. 2. D. 13. c. 1. 2. D. 13. c. 1. 2. D. 13. c. 1. 2.

CAPUT XIII. Quid sit gratia consequens, seu subsequens.

Quæ quidem quisquis rectè intellexerit nihil jam laborabit ut intelligat quid in Scripturis & Patribus gratia *Consequens* nominetur. Est enim illa gratia quæ consequitur illa inchoata studia bonæ voluntatis, eaque tanquam adhuc infirma fovet, juvat, roborat, donec ita perfectæ robustaque voluntas efficiatur, ut nullis blandientium rerum amoribus cedat, nullo comminantium poenarum terrore frangatur. A qua sanè perfectione bonæ voluntatis illi qui à peccatis incipiunt respiscere, confisumque cum diversarum cupiditatum suarum exercitiu meditantur, plerumque longe distans. Recolendum est enim id quod latissime superius tradidimus, & in scriptis Augustini, Prosperi, Fulgentij, exploratissimum est: esse quandam bonæ voluntatis infirmitatem, quam homo nullo conatu suo, nisi per gratiam cælitus infusam roboretur, superare aut exuere potest. Oritur enim ex rebellantis pernicissimæque sævientis concupiscentiæ motibus, quam non est in solius hominis potestate frangere, mansuetamque reddere, multo minus funditus exuere. Adversus istam infirmitatem homo per totam vitam, post conversionem suam ad Deum quam gratia præveniens operata est, gratia consequente juvatur ac roboratur; cujus beneficio paulatim bona voluntas crescit orando, bene operando, mandata complendo, donec ita robusta fiat, ut etiam reluctantes concupiscentiæ impetus vincat ac domet. Nam ista est pro-

Lib. 3. de grat. Christi Salvat. 13.

ptiè illa gratia qua Deus voluntatem jam bonam adjuvando perficit, quam præveniendo inchoavit. Qua de causa cum ista gratia libertatem arbitrii satis apertè servare videretur, utpote quæ voluntati jam volenti conantique donabatur, libenter eam Pelagiani postquam à Zozyimo Pontifice Africani; Patribus damnati essent, amplexi sunt. Prævenientem vero quæ nolentem reluctantemque hominem velle faciebat; pertinaciter contemnebant. Ex quo fonte fluunt illa verba Iuliani: *Gratiam quoque consequemur adjuvare inchoatam bonum propositum, videlicet jam ante gratiam inchoatum; non tamen reluctanti studium virtutis immittere.* Per quæ volebant, ut exponit Augustinus in homine ab ipso homine incipere cupiditatem seu volitionem boni, ut huius capti meritum etiam perficendi gratia consequatur. Adversus quæ nimis perversam opinionem ita commendandam gratiam consequentem censuit Augustinus, ut nequaquam gratiæ prævenientis dignitas læderetur. Itaque de hac consequente gratia dixit in præcedenti capite: *Incipiamus dictum est Misericordia eius præveniet me, ut perficiamus dictum est, misericordia eius subsequetur me.* De hac gratia consequente dixit: *Hoc autem bonum propositum adjuvat quidem subsequens gratia, sed nec ipsum esset nisi præcederet gratia.* De hac gratia consequente dixit: *Ipsam bonum propositum consequens adjuvat gratia.* De hac gratia cum exponeret illa Scripturæ verba: *Misericordia eius præveniet me: & misericordia eius subsequetur me, unde ista divisio gratiæ*

Lib. 1. de bono. n. 1. c. 1.

Lib. 2. d.

Lib. 4. c. 6.